

مدیریت شهری

جلد سوم: بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری
در کشورهای نمونه

www.ketab.ir

به نام آن که جان را فکرت آموخت
چراغ دل به نور جان برافروخت

سرشناسه	:	مدیریت شهری؛ جلد سوم: بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه/ گروه نویسندگان
مشخصات نشر	:	تهران: تیسرا، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	:	۵۱۷ ص؛ جدول و نمودار؛ ۲۱×۱۴/۵
فروست	:	نگاشت شهر؛ ۵۴
فروست	:	مدیریت؛ ۱۲
شابک	:	شابک دور: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۶۶-۴؛ شابک ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۶۵-۷؛ ۱۴۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبیا
یادداشت	:	گروه نویسندگان: نوید سعیدی رضوانی، مجید عبداللہی، سعید محمدیادی ایازی، علی نودریور، حسین ایمانی جاجرمی، غلامرضا کاظمیان، اسماعیل صالحی
موضوع	:	شهرداری
موضوع	:	سیاست شهرداری
موضوع	:	نوسعه پایدار شهری
شناسه افزوده	:	شهرداری تهران؛ اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۲ م ۴ ۷۸ JS
رده‌بندی دیویی	:	۳۲۰/۸۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۱۲۱۷۱۵

مدیریت شهری

جلد سوم: بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه

□ دکتر نوید سعیدی رضوانی	استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین
□ دکتر مجید عبداللهی	دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری
□ دکتر سید محمدهادی ایازی	مدرس دانشگاه آزاد اسلامی شهر ری
□ دکتر علی نوذریپور	دانشور شهرسازی
□ دکتر حسین ایمانی جاجرمی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
□ دکتر غامرضا کاظمیان	عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی
□ دکتر اسماعیل صالحی	عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

مدیریت شهری جلد سوم: بررسی تطبیقی نظام مدیریت شهری در کشورهای نمونه
گروه نویسندگان: نوید سعیدی رضوانی، مجید عبداللهی، سید محمدحاجان ایازی، علی نوذریپور، حسین ایمانی جاجرمی،
غلامرضا کاظمیان، اسماعیل صالحی
سفارش دهنده: اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
ناظر علمی: سید رضا مصطفوی
مدیر تولید: سید محمدرضا بهلول
چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲
شماره نشر: ۵۹
سروراستار: معصومه ارچندانی؛ ویراستار: فهیمه نظری
طراحی جلد: پرویز بیانی
لیتوگرافی: کارا، چاپ: دلاهو، صحافی: کیمیا
ناظر فنی چاپ: مصطفی شریفی
تعداد: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان؛ قیمت دوره: ۴۰۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۶۵-۷؛ شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۶۶-۴
همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است
استفاده از مطالب با ذکر منبع بلااشکال است

انتشارات تیسسا
تهران، میدان بهارستان، خیابان ظهیرالاسلام، کوی دیلمان، پلاک ۶ واحد ۳، تلفن: ۳۳۹۹۹۲۳۲، ۳۳۹۹۲۴۷۰
www.Teesa.ir iTeesa@mail.com

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
تهران، بزرگراه شهید گمنام، ابتدای بزرگراه کردستان، تلفن: ۸۲۱۰۶۰۰۰

فهرست

پیشگفتار.....	۱۳
مقدمه.....	۱۷

فصل یکم: کلیات.....	۲۱
۱-۱. بررسی نظری و گونه‌بندی نظام‌های سیاسی.....	۲۱
۱-۱-۱. دولت و حکومت.....	۲۲
۱-۱-۲. حکومت محلی.....	۲۴
۱-۱-۳. نظام سیاسی متمرکز.....	۳۱
۱-۱-۴. سیستم حکومت فدرال.....	۳۵
۱-۲. اهداف، دلایل توجیهی و روش‌شناسی بررسی کشورهای منتخب.....	۴۲

فصل دوم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور انگلستان و

شهر لندن.....	۴۸
۲-۱. نظام مدیریت شهری کشور انگلستان.....	۴۸
۲-۱-۱. معرفی اجمالی کشور انگلستان.....	۴۸
۲-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه‌ساله.....	۵۰
۲-۱-۳. ساختار مناطق و محلات شهری.....	۵۱
۲-۱-۴. وضعیت تقسیمات کشوری و محدوده حکومت‌های محلی.....	۵۳
۲-۱-۵. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی.....	۵۶
۲-۱-۶. رژیم سیاسی، سلسله‌مراتب و ارتباط قوای اصلی اداره امور کشور.....	۶۰
۲-۱-۷. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور.....	۶۳
۲-۱-۸. نقش حکومت‌های محلی در نظام و فرایند برنامه‌ریزی توسعه شهری.....	۶۴

۲-۱-۹. ساختار تمرکززدایی و حکومت محلی در انگلستان.....	۷۷
۲-۱-۱۰. نظام مدیریت شهری، الگوها و مدل‌های حاکم.....	۸۴
۲-۱-۱۱. ساختار نهادهای محلی.....	۸۶
۲-۱-۱۲. شیوه‌های اعمال نظارت بر شهرداری‌ها و شوراهای محلی.....	۸۹
۲-۱-۱۳. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد شهرداری‌ها.....	۹۲
۲-۲. نظام مدیریت شهری لندن.....	۹۴
۲-۲-۱. حکومت محلی لندن.....	۹۶
۲-۲-۲. جایگاه شهرداری در نظام حکومتی لندن.....	۹۷
۲-۲-۳. وظایف و اختیارات شهرداری لندن.....	۱۰۱
۲-۲-۴. نحوه انتخاب و اختیار شهردار.....	۱۰۵
۲-۲-۵. نحوه انتخاب و اختیارات شورا.....	۱۰۷
۲-۲-۶. بودجه و اعتبارات.....	۱۱۱
۲-۲-۷. موفقیت‌ها و چالش‌ها.....	۱۱۳

فصل سوم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور ژاپن و شهر

توکیو.....	۱۱۹
۳-۱. نظام مدیریت شهری کشور ژاپن.....	۱۱۹
۳-۱-۱. معرفی اجمالی کشور ژاپن.....	۱۱۹
۳-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله.....	۱۲۱
۳-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و محدوده حکومت‌های محلی.....	۱۲۳
۳-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی.....	۱۲۴
۳-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور.....	۱۲۹
۳-۱-۶. نقش حکومت‌های محلی در نظام و فرایند برنامه‌ریزی توسعه شهری.....	۱۳۱
۳-۱-۷. ساختار درونی شوراها و نحوه انتخاب آنها.....	۱۳۸
۳-۱-۸. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی.....	۱۴۲
۳-۱-۹. روابط دولت مرکزی و شهرداری‌ها.....	۱۴۷
۳-۱-۱۰. شیوه‌های اعمال نظارت بر شهرداری‌ها.....	۱۴۸
۳-۱-۱۱. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد شهرداری‌ها و استخدام نیروی انسانی.....	۱۵۰
۳-۱-۱۲. نظام مدیریت شهری: الگوها و مدل‌های حاکم.....	۱۵۶
۳-۱-۱۳. ساختار نهادهای محلی.....	۱۶۲
۳-۲. نظام مدیریت شهری توکیو.....	۱۶۴

- ۱۶۴..... ۳-۲-۱. جایگاه شهرداری در نظام حکومتی توکیو
 ۱۶۵..... ۳-۲-۲. نحوه انتخاب و اختیار شهردار
 ۱۶۵..... ۳-۲-۳. نحوه انتخاب و اختیارات شورا

فصل چهارم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور ترکیه و

- شهر استانبول..... ۱۶۸
 ۴-۱. نظام مدیریت شهری کشور ترکیه..... ۱۶۸
 ۴-۱-۱. معرفی اجمالی کشور ترکیه..... ۱۶۸
 ۴-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله..... ۱۷۰
 ۴-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و محدوده حکومت‌های محلی..... ۱۷۱
 ۴-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی..... ۱۷۳
 ۴-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور..... ۱۷۵
 ۴-۱-۶. نقش حکومت‌های محلی در نظام و فرایند برنامه‌ریزی توسعه شهری..... ۱۷۸
 ۴-۱-۷. نظام مدیریت شهری و محلی و الگوی آن..... ۱۷۹
 ۴-۱-۸. ساختار حکومت‌های محلی..... ۱۸۴
 ۴-۱-۹. دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شورای شهر..... ۱۹۴
 ۴-۱-۱۰. رابطه حکومت مرکزی و نهادهای محلی..... ۱۹۵
 ۴-۱-۱۱. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی..... ۱۹۶
 ۴-۱-۱۲. شیوه‌های اعمال نظارت بر شهرداری‌ها..... ۱۹۸
 ۴-۱-۱۳. نحوه تأمین منابع مالی و درآمدی و امور استثنایی شهرداری‌ها..... ۱۹۸
 ۴-۱-۱۴. نکات بنیادی در زمینه نظام حکومت محلی ترکیه..... ۲۰۰
 ۴-۲. نظام مدیریت شهری استانبول..... ۲۰۳
 ۴-۲-۱. سابقه تاریخی کلان‌شهر استانبول..... ۲۰۵
 ۴-۲-۲. منطقه کلان‌شهری استانبول..... ۲۰۶
 ۴-۲-۳. ساختار کلان و جایگاه شهرداری استانبول در نظام حکومتی..... ۲۰۷
 ۴-۲-۴. ساختار شهرداری استانبول..... ۲۰۹
 ۴-۲-۵. وظایف و اختیارات شهرداری کلان‌شهر استانبول..... ۲۱۱
 ۴-۲-۶. منابع درآمدی کلان‌شهر..... ۲۱۳
 ۴-۲-۷. طرح استراتژیک شهری استانبول ترکیه..... ۲۱۳
 ۴-۲-۸. مأموریت طرح..... ۲۱۴
 ۲-۴-۹. موفقیت‌ها و چالش‌ها..... ۲۱۵

فصل پنجم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور آمریکا و

شهر لس آنجلس	۲۱۸
۵-۱. نظام مدیریت شهری کشور آمریکا	۲۱۸
۵-۱-۱. معرفی اجمالی کشور آمریکا	۲۱۸
۵-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله	۲۲۰
۵-۱-۳. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی	۲۲۲
۵-۱-۴. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور	۲۳۳
۵-۱-۵. نظام برنامه‌ریزی شهری	۲۳۵
۵-۱-۵-۲. مشارکت مردم در طرح‌های توسعه شهری	۲۴۱
۵-۱-۶. نظام مدیریت شهری	۲۴۵
۵-۱-۷. ساختار و الگوی حکومت محلی شهری	۲۴۹
۵-۱-۸. دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شورای شهر	۲۵۵
۵-۱-۹. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی	۲۵۵
۵-۱-۱۰. روابط دولت مرکزی با شهرداری‌ها و شهرداری‌ها با یکدیگر	۲۵۸
۵-۱-۱۱. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد شهرداری‌ها	۲۶۰
۵-۲. نظام مدیریت شهری لس آنجلس	۲۶۳
۵-۲-۱. مأموریت‌های اساسی شهرداری	۲۶۳
۵-۲-۲. واحدهای سازمانی شهرداری لس آنجلس	۲۶۴
۵-۲-۳. نحوه انتخاب و اختیار شهردار	۲۶۹
۵-۲-۴. موفقیت‌ها و چالش‌ها	۲۷۰

فصل ششم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور فرانسه ..

۶-۱. نظام مدیریت شهری کشور فرانسه	۲۷۲
۶-۱-۱. معرفی اجمالی کشور فرانسه	۲۷۲
۶-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله	۲۷۴
۶-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و مدیریت سرزمین	۲۷۶
۶-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی	۲۷۹
۶-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور	۲۸۲
۶-۱-۶. نظام برنامه‌ریزی شهری	۲۸۷
۶-۱-۷. نظام مدیریت شهری: الگوها و مدل‌های حاکم	۲۹۶
۶-۱-۸. ساختار نظام مدیریت شهری	۳۰۳

۶-۱-۹.	دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شورای شهر	۳۰۵
۶-۱-۱۰.	وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی	۳۱۴
۶-۱-۱۱.	روابط دولت مرکزی و شهرداری‌ها	۳۱۶
۶-۱-۱۲.	منابع مالی حکومت‌های محلی	۳۱۷
۶-۲.	نظام مدیریت شهری پاریس	۳۲۰
۶-۲-۱.	جایگاه شهرداری در نظام حکومتی	۳۲۱
۶-۲-۲.	وظایف حاکمیتی شهردار پاریس	۳۲۲
۶-۲-۳.	نحوه انتخاب و اختیارات شورا	۳۲۳
۶-۲-۴.	نحوه انتخاب و اختیار شهردار	۳۲۵
۶-۲-۵.	ساختمان مناطق و محلات شهری	۳۲۷
۶-۲-۶.	انتخابات پاریس	۳۲۸
۶-۲-۷.	بودجه و اعتبارات	۳۲۹
۶-۲-۸.	موفقیت‌ها و چالش‌ها	۳۲۹

فصل هفتم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور

کره جنوبی	۳۳۱
۷-۱. نظام مدیریت شهری کشور کره جنوبی	۳۳۱
۷-۱-۱. معرفی اجمالی کشور کره جنوبی	۳۳۱
۷-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله	۳۳۳
۷-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و مدیریت سرزمین	۳۳۴
۷-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی	۳۳۵
۷-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور	۳۴۱
۷-۱-۶. نظام مدیریت شهری: الگوها و ساختار حاکم	۳۴۳
۷-۱-۷. دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شورای شهر	۳۴۸
۷-۱-۸. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی	۳۴۹
۷-۱-۹. روابط دولت مرکزی و شهرداری‌ها	۳۵۶
۷-۱-۱۰. شیوه‌های اعمال نظارت بر شهرداری‌ها	۳۵۸
۷-۱-۱۱. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد حکومت‌های محلی	۳۶۲
۷-۲. نظام مدیریت شهری سنول	۳۶۶
۷-۲-۱. ساختار تشکیلاتی، شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته مدیریت کلان‌شهر سنول	۳۶۶

۳۷۱.....	۷-۲-۷. وظایف و اختیارات شهرداری سئول
۳۷۲.....	۷-۲-۳. نحوه انتخاب و اختیار شهردار
۳۷۳.....	۷-۲-۴. نحوه انتخاب و اختیارات شورا
۳۷۷.....	۷-۲-۵. بودجه و اعتبارات
۳۷۸.....	۷-۲-۶. موفقیت‌ها و چالش‌ها

فصل هشتم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور آلمان ۳۸۳

۳۸۳.....	۸-۱. نظام مدیریت شهری کشور آلمان
۳۸۳.....	۸-۱-۱. معرفی اجمالی کشور آلمان
۳۸۵.....	۸-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه‌ساله
۳۸۷.....	۸-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و مدیریت سرزمین
۳۸۹.....	۸-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی
۳۹۴.....	۸-۱-۵. جایگاه حکم‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور
۳۹۶.....	۸-۱-۶. نظام برنامه‌ریزی شهری
۳۹۷.....	۸-۱-۷. نظام مدیریت شهری: الگوها و مدل‌های حاکم
۴۰۲.....	۸-۱-۸. ساختار نهادهای محلی
۴۰۴.....	۸-۱-۹. دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شورای شهر
۴۰۵.....	۸-۱-۱۰. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی
۴۰۵.....	۸-۱-۱۱. روابط دولت مرکزی و شهرداری‌ها
۴۰۷.....	۸-۱-۱۲. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد شهرداری‌ها
۴۰۸.....	۸-۲. نظام مدیریت شهری برلین
۴۰۹.....	۸-۲-۱. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها
۴۱۷.....	۸-۲-۲. نحوه انتخاب و اختیار شهردار
۴۱۸.....	۸-۲-۳. نحوه انتخاب و اختیارات شورا
۴۱۹.....	۸-۲-۴. بودجه و اعتبارات
۴۲۰.....	۸-۲-۵. موفقیت‌ها و چالش‌ها

فصل نهم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور استرالیا ۴۲۳

۴۲۳.....	۹-۱. نظام مدیریت شهری کشور استرالیا
۴۲۳.....	۹-۱-۱. معرفی اجمالی کشور استرالیا
۴۲۵.....	۹-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه‌ساله

۴۲۷.....	۹-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و مدیریت سرزمین
۴۲۸.....	۹-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی
۴۳۱.....	۹-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور
۴۳۳.....	۹-۱-۶. نظام مدیریت شهری: الگوها و مدل‌های حاکم
۴۳۴.....	۹-۱-۷. تقسیمات اداری، ساختار و تشکیلات محلی
۴۳۵.....	۹-۱-۸. ساختار نهادهای محلی
۴۳۸.....	۹-۱-۹. دموکراسی محلی و نحوه انتخاب شهردار و شوراهای محلی
۴۳۹.....	۹-۱-۱۰. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی
۴۴۵.....	۹-۱-۱۱. روابط دولت مرکزی با شهرداری‌ها
۴۴۷.....	۹-۱-۱۲. شیوه‌های اعمال نظارت بر دولت‌ها و شوراهای محلی
۴۴۸.....	۹-۲. نظام مدیریت شهری ملبورن
۴۵۰.....	۹-۲-۱. جایگاه شهرداری در نظام حکومتی
۴۵۲.....	۹-۲-۲. نحوه انتخاب و استیفاء شهردار
۴۵۳.....	۹-۲-۳. خدمات دولت محلی
۴۵۵.....	۹-۲-۴. بودجه و اعتبارات
۴۵۵.....	۹-۲-۵. موفقیت‌ها و چالش‌ها

۴۵۸.....	فصل دهم: بررسی وضعیت مدیریت شهری و نهادهای محلی در کشور مالزی
۴۵۸.....	۱۰-۱. نظام مدیریت شهری کشور مالزی
۴۵۸.....	۱۰-۱-۱. معرفی اجمالی کشور مالزی
۴۵۹.....	۱۰-۱-۲. تبیین وضعیت تغییرات جمعیت شهری در دوره پنجاه ساله
۴۶۱.....	۱۰-۱-۳. وضعیت تقسیمات کشوری و مدیریت سرزمین
۴۶۲.....	۱۰-۱-۴. بررسی ساختار و ماهیت نظام سیاسی
۴۶۷.....	۱۰-۱-۵. جایگاه حکومت‌های محلی و مدیریت شهری در قانون اساسی کشور
۴۶۸.....	۱۰-۱-۶. نظام برنامه‌ریزی شهری
۴۷۰.....	۱۰-۱-۷. نظام مدیریت شهری: الگوها و مدل‌های حاکم
۴۷۱.....	۱۰-۱-۸. ساختار نهادهای محلی
۴۷۴.....	۱۰-۱-۹. وظایف و اختیارات شهرداری‌ها و نهادهای محلی
۴۷۷.....	۱۰-۱-۱۰. نحوه تأمین منابع مالی و درآمد شهرداری‌ها
۴۷۸.....	۱۰-۲. نظام مدیریت شهری کوالالامپور

۴۷۹.....	۱۰-۲-۱. چشم‌انداز و مأموریت‌های اساسی شهرداری
۴۷۹.....	۱۰-۲-۲. ساختار شهرداری
۴۸۱.....	۱۰-۲-۳. وظایف و اختیارات شهرداری
۴۹۰.....	۱۰-۲-۴. موفقیت‌ها و چالش‌ها

فصل یازدهم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری؛ تحلیل تطبیقی وضعیت نظام مدیریت

۴۹۲.....	شهری در جهان و ایران
۴۹۲.....	۱۱-۱. جمع‌بندی
۴۹۴.....	۱۱-۱-۱. حوزه ساختاری و نظام اداره امور شهرها
۴۹۶.....	۱۱-۲. حوزه ارتباطات محلی و ملی
۴۹۸.....	۱۱-۳. حوزه کارکردی و نقش‌آفرینی
۵۰۴.....	۱۱-۴. حوزه درآمد و هزینه
۵۰۵.....	۱۱-۵. حوزه نظارت و کنترل
۵۰۸.....	۱۱-۶. حوزه قوانین اساسی و پایه
۵۱۲.....	کتابنامه

پیشگفتار

مدیریت شهری در شهرهای امروزی نقشی اساسی در پایداری و توسعه یافتگی زندگی شهری دارد. اثرگذاری مثبت مدیریت شهری مستلزم فراهم کردن شرایطی است که مهم‌ترین آنها را می‌توان داشتن اختیار و مسئولیت، توانایی تأمین منابع مالی پایدار و مشارکت عمومی دانست. بررسی ساختار مدیریت شهری در کشورهای دنیا نیازمند تطبیق این ساختار با شرایط و هرم سیاسی قدرت و اختیار در هر کشور و نظام سیاسی حاکم است. درواقع این محورها می‌تواند شرایط حاکم بر مدیریت شهری را تشریح و تبیین نماید.

با وجود این تفاوت در جایگاه، وظایف و اختیارات مدیریت شهری و تطبیق جایگاه آنها با نظام سیاسی و اداری حاکم بر اداره امور کلان کشور در کلیه شهرهای مورد مطالعه، امور محلی و مدیریت شهری در قالب یک سیستم حکومت محلی ویژه و نسبتاً مستقل انجام می‌شود. وجود قوانین استقلال محلی که بعضاً تصویب آنها به دهه‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ میلادی بازمی‌گردد و اصلاح این قوانین مطابق با نیازها و شرایط جدید، شکلی کاملاً رسمی و قانونی به این دولت‌های محلی بخشیده است؛ به‌طوری‌که از سوی حکومت‌های مرکزی کاملاً به رسمیت شناخته

می‌شوند. از این رو شهرداری‌ها که پایه و اساس این حکومت‌های محلی هستند، در اداره امور محلی از استقلال نسبی برخوردارند؛ اما این استقلال تا جایی پیش می‌رود که ناقض قوانین اساسی و سایر قوانین کشور نباشد. آنها برای تأمین منابع خود بیشتر بر درآمدهای محلی متکی هستند و کمتر از منابع ملی بهره می‌گیرند. حتی در مواردی که شهرداری‌ها کلیه ابعاد مدیریت شهری را پوشش نمی‌دهند، هدایت، راهبری و جلب مشارکت سایر بازیگران در عرصه مدیریت شهری را اعم از سازمان‌ها و نهادهای تابع وزارتخانه‌ها بر عهده دارند. دولت‌های محلی و شهرداری‌های کلان‌شهرهای توسعه‌یافته با داشتن اختیارات وسیع، طیف متنوعی از خدمات و کارکردها را برای شهروندان ارائه می‌کنند. آنها می‌توانند انواع فعالیت‌ها را به منظور برآوردن نیازمندی‌های عمومی شهروندان انجام دهند. همچنین می‌توانند به تنظیم مقررات، تدوین دستورکارها، اتخاذ و اجرای اقدامات محدودکننده و حتی وضع مجازات‌ها بپردازند؛ البته در محدوده اختیاراتی که به واسطه قوانین مربوط، به شهرداری‌ها و دولت‌های محلی اعطا می‌گردد. در نتیجه این اختیارات شهرداری‌ها خدمات متنوعی را ارائه می‌کنند.

بیش از چند دهه از تدوین قوانین و مقررات اداره دولت‌های محلی در شهرهای آسیایی نمی‌گذرد. وجود قوانین و مقررات مختلف در حوزه مدیریت محلی و استقلال دولت‌های محلی علاوه بر اینکه به این دولت‌ها صورت قانونی داده و موجب شده دولت‌های مرکزی آنها را به رسمیت بشناسند، چهارچوب مشخص و شفافی برای نحوه اداره آنها و ارتباط آنها با سطوح بالاتر دولت مرکزی ارائه کرده است. معمولاً قوانین و مقررات استقلال دولت‌های محلی^۱ به وسیله موادی از قانون اساسی

کشورها پشتیبانی می‌شوند. همچنین این قوانین با گذشت زمان و ایجاد شرایط جدید اصلاح و نیز قوانین فرعی و مرتبط برای تکمیل آنها تصویب می‌شوند. کتاب بررسی تطبیقی مدیریت شهری در جهان تلاشی است برای معرفی الگوها، ساختار و وظایف نهادهای محلی در کشورهای مختلف در چهارچوب نظام سیاسی و قانون اساسی این کشورها و می‌تواند دریچه‌ای به الگوگیری از تجارب جهانی نیز تلقی شود. این نوشتار ضمن ارائه گونه‌بندی سیاسی کشورها در قالب فصل کلیات به معرفی نه کشور جهان و ساختارهای حاکم بر اداره امور آنها و نیز جایگاه مدیریت شهری در ساختار موردنظر می‌پردازد. بررسی تطبیقی نظام کلان مدیریت شهری در کشورهای نمونه و بررسی نظام مدیریت شهری یک شهر از این کشورها مورد تأکید قرار گرفته است.

در پایان از تلاش‌های نویسندگان محترم و سرکار خانم مه‌کامه فتاحی که در تنظیم این نوشتار کمک شایان توجهی نمودند تشکر و قدردانی می‌گردد.

www.ketab.ir

رویکردها و دیدگاه‌های شهری، شهر را مکانی تلقی می‌کنند که عرصه بروز انواع فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سایر امور مرتبط با نیازهای اساسی انسان است. در این چهارچوب محیط شهر همواره دچار تحول اساسی در نوع بهره‌برداری و استفاده از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود در آن است. گذری بر نظریه‌هایی که هریک خاستگاه‌های پیدایش شهر را بیان می‌کنند، نشان می‌دهد که شهرها بر اساس یک یا چند عامل مانند قدرت اقتصادی بازار، مسائل دفاعی، عوامل طبیعی مساعد و غیره شکل گرفته، در گذر تاریخ رشد یافته و عرصه انجام بسیاری از تحولات تاریخی و گاه بنیادی در یک کشور شده‌اند.

هم‌زمان با توسعه شهرها و گرایش مردم به شهرنشینی معادلات اقتصادی و اجتماعی در شهرها دچار تحول و دگرگونی شده و بخشی از جهان‌بینی و ایدئولوژی‌های حاکم بر زندگی شهروندان نیز دستخوش تغییر شده است. در حال حاضر بازخورد این تغییرات در نظام شهرنشینی کشورها چرخشگاه‌هایی تاریخی را نشان می‌دهد؛ در این چرخشگاه‌ها سکونت و زندگی امروزی در شهرها بازگشت به سنت‌های گذشته را نوعی ارزش مطلوب و بهینه تلقی می‌کند. تکیه بر ارزش‌های

گذشته و به کارگیری آنها در زندگی امروز نیز نیازمند کاربست آنها در چهارچوب نظام‌های جدید اقتصادی و اجتماعی است تا ضمن تطبیق با نیازهای فعلی اجتماع ساکن بتواند اصول و چهارچوب نظام سستی شهرنشینی را رعایت و محیط طبیعی را حفظ نماید؛ ازاین‌رو نظریه‌پردازان شهری همواره به عنوان یک دغدغه اصلی به این مهم اهتمام داشته و توانسته‌اند نحله‌های فکری جدیدی را مطابق با نیازهای فعلی، اما در چهارچوب نظام مدرنیستی حاکم بر شهرسازی جهان ارائه نمایند.

در رویکردها و نظریه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی شهری تمامی تلاش‌ها معطوف به استفاده از رویکرد راهبردی - مشارکتی شده تا بتواند به کمک مردم‌سالاری شورایی زندگی شهری را هموارتر سازد. پیرو این دیدگاه چاره‌جویی‌های قانونی و اجرایی مدیریت کشوری و شهری در دهه‌های اخیر^۱ به مسائل بنیادین اجتماعی، تلاش برای ایجاد یکپارچگی و افزایش حس تعلق اجتماعی به محیط زندگی و تحقق مفهوم شهروندی در عرصه‌های جمعی توجه بیشتری نشان داده است. رهیافت‌های حاکم بر این نظام نیز در دو قالب فکری کلان و خرد وجود دارد که عبارتند از:

۱. مدیریت متمرکز، اقتدارگرا در سطح کلان یا به تعبیری از بالا به پایین؛

۲. مشارکت جمعی، بسیج اجتماعی، برنامه‌ریزی مشارکتی یا از پایین به بالا.

دیدگاه دوم می‌تواند منجر به کشف و ایجاد ظرفیت‌های نهادی،

۱. در نظام برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در شهرها و پی‌ریزی پایه‌هایی برای اداره امور آنها

تقویت اجتماعات محلی، توسعه مدیریت راهبردی - مشارکتی و بسیج منابع انسانی و تمرکززدایی گردد که در نهایت سبب اعتلای مدیریت و برنامه‌ریزی شهری می‌شود.

چنین دیدگاه‌های نظری‌ای در جهان باعث شکل‌گیری مدل‌ها و الگوهای مختلف در تطبیق با ساختار نظام سیاسی برای اداره امور شهرها شده است که در این نوشتار تلاش خواهد شد بخشی از این تجارب به رشته تحریر درآید.